

O „sistemske relevantnosti“ Boga

Pastirsko pismo biskupa Mainza,
Petera Kohlgrafa,
za korizmeno vrijeme 2021. godine

Prijevod: Frano Prcela OP

Umschlagmotiv:

St. Quintin in Mainz vom Rathaus aus gesehen

Herausgeber:

Bischöfliche Kanzlei/Publikationen Bistum Mainz 2021

Bischofsplatz 2, 55116 Mainz

Mainzer Fotomotive und Layout: B. Nichtweiß

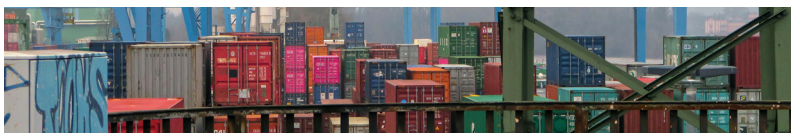
Eine Version in Leichter Sprache sowie Übersetzungen in Sprachen von Gemeinden
anderer Muttersprache im Bistum Mainz, Fürbitten, Online-Fassung, Video
und weitere Informationen stehen zur Verfügung unter

bistummainz.de/fastenhirtenbrief-2021

Herzlichen Dank für alle Hilfe bei den Übersetzungen!

Drage sestre, draga braćo u biskupiji Mainz!

Tijekom pandemije koronavirusa u javnosti su kovane riječi o kojima prije gotovo nitko nije ni razmišljao. Jedna od takvih riječi je „sistemska relevantnost“ (njemački: Systemrelevanz). Sistemski relevantnima se smatraju ustanove i profesije koje su neizostavne za funkcioniranje života zajednice. Mnogim je osobama ova rasprava bila teško iskustvo, zato što upravo njihova zanimanja ili njihove društvene uloge nisu označene sistemski relevantnima.

Kakvu relevantnost ima religija u ovo vrijeme? O tom se pitanju vodi kontroverzna rasprava. Kao crkveno vodstvo upućivali smo na dušobrižništvo, na duhovno osnaženje kroz molitvu i misna slavlja, te na brojne socijalne aktivnosti naših zaposlenika i volontera. Tome se nema što oduzeti, jer je to tako. Kao Crkve bili smo i jesmo bliži ljudima nego što nam to neki u svojim kritikama žele predbaciti. Mi kršćanke i kršćani nemamo razloga za stid, a još manje za skrivanje. Crkva nije niti će sasvim „nestati“.

„Sistemska relevantnost“ bogoslužja i drugog crkvenog djelovanja bila je od samog početka ove pandemije pod izvjesnim upitnikom. Zbog brige za zdravlje opće zajednice bogoslužja se neko vrijeme nisu mogla održavati. Kroz naše prijedloge i poticaje za molitvu u kućnom okruženju, medijske i digitalne vjerske sadržaje pokušavali smo ponuditi alternative.

Htjeli smo i da zajedničko slavlje u vlastitom domu ljude ispunimo snagom i vjerom. Da bi primanje sakramenata moglo biti od egzistencijalnog značaja ostalo je u drugom planu.

Dakako da se ovo ne smije izigravati protiv ugroze tijela i života. Uspješni demokratski procesi podrazumijevaju i to da se rasprave uvijek iznova pokreću. Ponude duhovnih sadržaja Crkve predstavljaju ljudima ohrabrenje i motiviraju ih za socijalno zajedništvo. U tom pogledu Crkva može svojim navještajem dokazati svoju sistemsku relevantnost. A kao biskup usuđujem se reći: Radujem se mnogim relevantnim akcijama kršćanki i kršćana i svima srdačno zahvaljujem! Svojim djelima i brigom pomogli ste mnogim ljudima i pokazali im: Ne živimo samo od kruha!

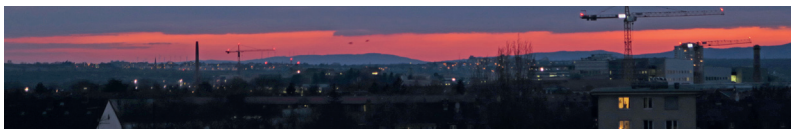
Bog nije prikladan za očuvanje sistema

Koju ulogu „igra“ Bog u ovim vremenima?

U nastavku ovog teksta ne kanim predstaviti čitavi biblijsko-kršćanski Božji nauk, već želim dati uvid u ono što je mene osobno posljednjih mjeseci zaokupljalo.

Mnogi ljudi pronalaze u ovim vremenima uporište u vjeri, dok se drugi bore s pitanjem tko je Bog. Postoje jednostavni odgovori koji pak u meni izazivaju i neke upitnike. Nekima je sasvim jasno: Staro tumačenje prema kojem Bog šalje pandemiju da bi kaznio svijet, više nije važeće. Bog ne kažnjava, kažu oni. Znamo li to tako sigurno? Papa Franjo je u svojoj dojmljivoj

molitvi na početku pandemije u ožujku 2020. rekao: Predugo smo mislili da u bolesnom svijetu možemo ostati zdravi.¹ Naravno da se iza toga ne krije slika Boga koji proizvoljno izmišlja kaznene mjere. No da u pandemiji žanjemo i „žetvu“ dugogodišnje zloporabe zemlje – tko bi to mogao isključiti? To bi mogla biti posljedica, odnosno kazna za ljudsko djelovanje. Boga ne smijemo podcijeniti. Čovjek mora snositi posljedice svoga djelovanja. To bi se možda moglo nazvati Božjom kaznom.

Sve u svemu ostaje pitanje na koje Sveto pismo u konačnosti ne daje odgovor: Kako Bog može dopustiti patnju i bolest? Naime, bolest i patnja pogađaju i nedužne. Ova pitanja su do danas glavni argumenti kojima se osporava postojanje dobrog Boga. Bolest i patnja ne mogu se shvaćati kao kazna za prijestupe i krivnju nekog pojedinca. Na ova pitanja neću naći jednostavne odgovore. Za teologa i religijskog filozofa Romana Guardinija (preminuo 1968.) se kaže da je još na smrtnoj postelji najavio da će Bogu postaviti pitanje: „Zašto, Bože, sva ta patnja?“²

Jednako tako je neprimjereno smatrati da što veća i u javnosti što otvorenije očitovana pobožnost može spriječiti ljudsku patnju; čini se da se iza nekih pobožnih radnji kriju gotovo čarobne predodžbe.

---

1 Propovijed pape Franje povodom „Molitve u pandemiji“ na Trgu svetog Petra, 27. ožujka 2020.: <https://www.vaticannews.va/de/papst/news/2020-03/wortlaut-papstpredigt-gebet-corona-pandemie.html>

2 Reinhard Körner, Lose Blätter zugeweht, Leipzig 2020., 111.

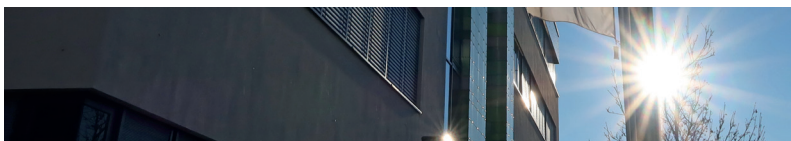
U pandemiji vjernici i nevjernici sjede u istom brodu i tragaju za zajedničkim rješenjima i odgovorima. Posjeduje li vjera u Boga sistemsku relevantnost? Je li Bog relevantan?

A *priori* želim reći: Za očuvanje ljudskih sistema Bog ne smije biti relevantan. Protuslovimo Božjoj veličini ako ga instrumentaliziramo. Kada ljudi smatraju svoje vlastito mišljenje potvrđenim Božjom voljom, nešto nije u redu. Bog se ne da instrumentalizirati za crkveno, političko ili društveno djelovanje. On nije ratni Bog, niti crkveni Bog, nije on Bog koji se nudi za jednostavna crkvena ili društvena rješenja. Nije on ni Bog zdravlja. Teologija srednjeg vijeka znala je za takozvani analogni princip: sve što govorimo o Bogu, sadrži više nesličnosti nego li sličnosti. U svemu što govorimo o Bogu ili što o njemu zaključujemo, ovo ne bismo smjeli zaboraviti.

Dakako da vjerujem u Božju prisutnost. On se objavljuje, obraća nam se preko Isusa Krista. Isus nije pošteđen križnog puta, a Isus umjesto da nas samo podučava, prati nas na našim putovima. Isus nosi naše križeve. Poziva nas na put nasljedovanja. Biti kršćaninom ne znači posjedovati visoko znanje, nego je to u prvom redu djelovanje, življenje i suputništvo. Riječ je o predanju mog života u Njegove ruke. *U tome* se otkriva smisao života kršćanke i kršćanina – ne u teoretskim odgovorima, niti u planovima o uključivanju Boga u naše želje i djelovanje. Za mene kao kršćanina u ovim je vremenima pogled na Raspetoga i Uskrsloga jedini odgovor koji mi pomaže, to je

odgovor koji nije jednostavan niti je upečatljiv. Nošen sam i otkupljen, cijeli svijet je u Njegovim rukama!

Tražiti Bog u ovim vremenima

Boga se ne može poistovjetiti s našim formulama. Vjera je trajni razgovor s Bogom. On se obraća čovjeku, a mi mu možemo odgovoriti. Pritom nam ne otkriva nikakav tekst, već svoju privrženost i svoju ljubav. Naposljetku nam progovara preko svoga Sina. Bog nije puki dio naših planova. Boga moram tražiti zbog njega samoga, no ne kao rješavatelja problema niti dijelom mojih planova. Stoga moram izdržati i njegovu odsutnost, i njegovu skrovitost. Molitva i duhovni život često se prakticiraju da bismo izdržali tu Božju odsutnost. To je teško, a zbog toga mislimo da nam trebaju jasna rješenja i jasni odgovori, što nas ponekad odvraća od Boga, čak i kada rješenja i odgovori sasvim dobro i pobožno zvuče. Ne mogu to bolje izraziti od P. Reinharda Körnera: Već u ranim stoljećima Crkve mnogi kršćani „više nisu govorili s Bogom, govorili su samo o Bogu. Pretvorili su Isusa i njegovu Radosnu vijest u nauk (...). Nisu više molili već su počeli obavljati molitve.“³

Razgovarajmo u ovo vrijeme s Bogom, s Isusom! Pričajmo s njim i izdržimo da ne odgovara brzo niti onako kako mi to očekujemo! Nemojmo razgovor s njim zamijeniti pobožnošću!

---

3 Isto, 76-78.

Vodimo računa o tome da naše rečenice o Bogu ne poistovjećujemo s njegovom stvarnošću!

U konačnici vrlo je moguće da Bog želi biti sve drugo samo ne sistemski relevantan. Moguće je da On naš sistem snažno osporava, kako u Crkvi tako i u društvu. Možda je pandemija jasan zov za promjenom životnih navika te poziv na Bogotraženje. U biblijskim knjigama Bog dovodi sve u pitanje gdje ga ljudi žele uključiti u svoje planove. On ostaje onaj sasvim drugi. Tako i u ovo vrijeme valja izdržati trenutke nejasnoće i pitanja. No istodobno imam pravo ufati se u sljedeće: On je među nama, čak i kada je skrovit i neuočljiv. Činim to s čvrstim vjerskim pouzdanjem: Svijet i ljudi nisu sami.

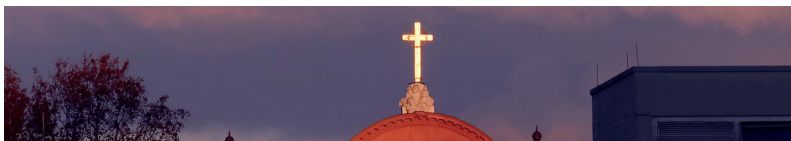
Crkva Isusova nasljedateljica

Crkvi se i danas još pripisuje visoka kompetencija u prenošenju vrijednosti, vrednota koje spajaju društvo i oblikuju ga u najboljem smislu. Postavljam si pitanje: Je li Crkva doista u prvom redu agencija za posredovanje vrijednosti? Neki kažu: za vrijednosti nam nije potrebna Crkva. Doista Crkva nije jedini izvor društvenih vrijednosti. Ipak, bitne su nam vrijednosti koje služe društvu. Međutim, pritom uočavam: Riječ „vrijednost“ ne nalazimo u Isusovom navještaju u Novom zavjetu niti jedan jedini put. Riječ je o nasljedovanju, prijateljstvu, ljubavi prema Bogu i bližnjemu, a ne o tome da se društvu prenose gore spomenute vrijednosti.

Crkva se mora nadovezati na to prijateljstvo. Samo ako druge bude poticala na nasljedovanje, ostat će vjerna Isusovoj zapovijedi. Je li to sistemski relevantno, ovisi o sistemu. Tijekom ovih mjeseci naučili smo: Bitna je međusobna obazrivost, zajedniš-

tvo, i u konačnici ljubav. To su „vrijednosti“ Evanđelja, a da se tako ne nazivaju. Ne radi se apstraktnim normama već o tome da se život oblikuje u duhu prijateljstva s Kristom. Kao kršćanke i kršćani, kao Crkva, taj bismo neizostavni doprinos trebali dati. Ljubav prema Bogu i vjera u Njega mogu nam biti motivacija.

Ljudi u Crkvi čine toliko za naše društvo, za njegovo očuvanje i za vrednote koje nas sve povezuju. Njima treba najsrdačnije reći hvala. No sam Bog nije tek dio našeg sistema kojeg treba održati. On je onaj uvijek Veći.

U ovim korizmenim tjednima smo pozvani tražiti ga, izdržati tamu i ne iznalaziti ishitrene odgovore. Ni u crkvenim raspravama Bog ne stoji na raspolaganje za jednostavne odgovore. Morat ćemo prvo s njim osobno porazgovarati, ne o njemu pričati; tražit ćemo ga i pitat ga koja je njegova volja, nećemo ga pokušavati ugraditi u svoje sisteme. Vjera nas snaži ali ona iziskuje i trud i predstavlja svojevrsni izazov. Zapravo, Bog je zahtjevan.

U ovim tjednima neka nas blagoslovi trojedini Bog,
Otac i Sin i Duh sveti

+ Peter Kohlgraf
Biskup Mainza

Mainz, 1. korizmena nedjelja 2021.

“Sam Bog nije tek dio našeg sistema kojeg treba održati. On je onaj uvijek Veći. U ovim korizmenim tjednima smo pozvani tražiti ga, izdržati tamu i ne iznalaziti ishitrene odgovore.”

